

Aan de leden van de Vaste commissie voor VWS
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Per e-mail via: cie.vws@tweedekamer.nl

Datum
6 april 2023
Contactpersoon
Jan Visscher
Ons kenmerk

Bijlage(n)
Telefoon
06-13203391
Uw kenmerk

Onderwerp
Commissiedebat Jeugdbeleid 20 april a.s.

Geachte woordvoerders Jeugd,

Op 20 april a.s. staat het commissiedebat Jeugdbeleid op de agenda. Als vertegenwoordigers van cliënten, professionals en aanbieders in de jeugdhulp en jeugdbescherming sturen wij u samen deze brief. Omdat wij allen last hebben van het slecht functionerende stelsel: te lange wachtlijsten en een gebrek aan passend zorgaanbod voor met name jongeren en gezinnen met complexe problemen en kinderen met beperkingen en chronische aandoeningen; een te hoge werkdruk en veel administratie voor jeugdprofessionals; financiële problemen en versnippering van inkoop voor aanbieders van jeugdhulp en jeugdbescherming.

Dit zijn geen nieuwe problemen, er wordt al jaren over gesproken, maar een effectieve aanpak van deze problemen laat nog steeds op zich wachten. Terwijl wij graag aan de slag willen!

Vier jaar stagnatie

Al in november 2019¹ schreven de toen verantwoordelijke bewindspersonen: *'De beloften van de Jeugdwet zijn nog onvoldoende ingelost. Hoewel er méér kinderen in beeld zijn dan voorheen, ontvangen zij niet altijd op tijd de hulp die ze nodig hebben. Jeugdprofessionals ervaren een hoge werkdruk en zijn veel tijd kwijt aan administratie' en 'Een niet vrijblijvende manier van (boven-) regionaal samenwerken van gemeenten is nodig om de continuïteit van specifieke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te borgen. Samenwerking van gemeenten is in het belang van kinderen en gezinnen omdat het leidt tot een stabiel aanbod van hulp voor jeugdigen met complexe problemen'.*

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) trok in 2019² indringend aan de bel met de constatering dat de overheid kwetsbare kinderen onvoldoende beschermt. Te veel kinderen ontvangen niet tijdig passende hulp. Deze boodschap herhaalde de IGJ in 2020 ('doorbraak nú nodig³'), 2021 ('onvoldoende hulp voor jongeren met ernstige psychische problemen⁴' en 'passende hulp kan niet snel worden gerealiseerd⁵') en 2022 ('crisisaanpak nodig⁶).

¹ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2019D44885&did=2019D44885

² <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2019/11/08/inspecties-kwetsbare-kinderen-onvoldoende-beschermd>

³ <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2020/10/15/doorbraak-in-jeugdbescherming-nu-nodig>

⁴ <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2021/03/15/onvoldoende-hulp-voor-jongeren-met-ernstige-psychische-problemen>

⁵ <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2021/07/05/situatie-in-de-jeugdbescherming-verbeterd-maar-nog-steeds-kwetsbaar>

⁶ <https://www.igj.nl/actueel/nieuws/2022/09/13/crisisaanpak-nodig-om-kinderen-met-jeugdbeschermingsmaatregel-te-beschermen>

In mei 2021⁷ verscheen de uitspraak van de 'Commissie van Wijzen' in de arbitragezaak tussen gemeenten en rijk. Daarin werd gepleit voor het opstellen van een Ontwikkelagenda (die later Hervormingsagenda is gaan heten) vóór 1 januari 2022. Met die Hervormingsagenda Jeugd zijn we al bijna twee jaar aan de slag, maar dit proces ligt nu voor de tweede keer langdurig stil. Beide keren door een conflict tussen Rijk en gemeenten over het financiële kader.

Stilzitten kon niet

Tijdens de eerste onderbreking van het traject rondom de Hervormingsagenda Jeugd werkten wij, de 'driehoek' van aanbieders, professionals en cliënten, aan een eigen agenda⁸ 'Onze jeugd verdient beter'. Hierin hebben we onze gezamenlijk inzet voor de Hervormingsagenda Jeugd uitgewerkt. *'De problematiek is urgent en als we niets doen blijven verbeteringen uit en betalen de meest kwetsbare kinderen en gezinnen de rekening. Ook raakt een betaalbare en toegankelijke jeugdhulp dan steeds verder uit het zicht. Stilstaan is geen optie, want onze jeugd verdient beter'*, zo schreven we vorig jaar in april bij de presentatie van onze agenda. Een jaar later is er nog altijd geen vastgestelde Hervormingsagenda Jeugd en kan dus ook nog niet gestart worden met een integrale aanpak van de steeds urgentere problemen.

Stel kind, gezin en hulp centraal

Uiteraard moet het financiële kader passen bij de inhoudelijke ambities en daar zijn we niet gerust op. De nadruk ligt nog steeds te zeer op het realiseren van besparingen, zoals ook blijkt uit de insteek van de op 13 maart 2023 door de staatssecretaris aan de Tweede Kamer toegestuurde 'Verkenning naar het verminderen van de behandelduur in de jeugdzorg'. Het stoort ons dat deze verkenning zich op bezuinigingen richt, zonder het belang van de jeugdigen en gezinnen om wie het gaat op de eerste plaats te stellen. Vertrouwen in de rol en ruimte voor professionals is cruciaal in de behandelrelatie en behandelduur. Ook de SER⁹ hekelt de eenzijdige focus op financiën: *'Bij de decentralisaties, de transformatie naar passende jeugdzorg en nu ook de Hervormingsagenda zijn de financiën leidend. Het financieel kader is bepalend voor de ruimte die er is om te werken aan verbeteringen. De raad acht dit niet de juiste benadering. Een juiste benadering is de inhoudelijke opgave centraal te stellen, dus tegemoetkomen aan de urgente hulpvraag en het verlichten van de te hoge werkdruk. Van daaruit moet bekeken worden welk financieel kader adequaat en toereikend is om deze opgave te kunnen realiseren.'*

De financiële impasse maskeert inhoudelijke hobbels

De indruk lijkt soms te bestaan dat alleen het financiële geschil tussen Rijk en gemeenten nog maar beslecht hoeft te worden en dat er dan een Hervormingsagenda ligt die direct op instemming van alle betrokken partijen kan rekenen. Zo eenvoudig ligt het echter niet.

Naast de zorg over het financiële kader, hebben we ook nog enkele inhoudelijke zorgen bij de huidige conceptversie van de Hervormingsagenda Jeugd, met name waar het de vertaling van intenties naar concrete en afdwingbare afspraken betreft. We realiseren ons dat u de Hervormingsagenda Jeugd nog niet kent en dat het voor u daardoor moeilijk is om gevoel te krijgen bij onze zorgen. Desalniettemin willen we deze zorgen, zonder heel specifiek te zijn, al onder uw aandacht brengen.

De probleemanalyse is op belangrijke punten herkenbaar en scherp: de knelpunten die we in de praktijk zien, komen (vrijwel) allemaal aan de orde en worden dus erkend. Ook de oplossingsrichtingen spreken ons grotendeels aan. Maar de Hervormingsagenda is nog onvoldoende scherp in de concretisering van de oplossingsrichtingen naar specifieke maatregelen, bijvoorbeeld:

- sommige maatregelen worden alleen globaal aangekondigd, terwijl juist de precieze invulling cruciaal is (bijvoorbeeld wanneer onderwerpen in een AMvB of nadere regels worden uitgewerkt, maar de Hervormingsagenda nog niet duidelijk maakt welke keuzes daarbij exact gemaakt worden);

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/05/18/jeugdzorg-een-onderwerp-van-aanhoudende-zorg>

⁸ <https://www.jeugdzorgnederland.nl/actueel/clienten-professionals-en-aanbieders-werken-verder-aan-betere-jeugdhulp/>

⁹ <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/beleid-voor-jeugdzorg>

- de afspraken zijn pas zinvol als ze afdwingbaar zijn. Dit is al eerder gebleken¹⁰ met bijvoorbeeld de 'Norm voor Opdrachtgeverschap', waarbij veel gemeenten zich niet (volledig) aan de afspraken hielden. Het naleven van de afspraken uit de Hervormingsagenda is cruciaal om echt iets te doen aan de enorme administratieve lasten en bureaucratie. Deze naleving van de afspraken en het afdwingen hiervan zijn onvoldoende geborgd in de huidige voorstellen.

Toch: een Hervormingsagenda Jeugd is een sprong vooruit

Gelukkig staan er in de Hervormingsagenda Jeugd ook veel zaken die we wel volledig ondersteunen. Uiteindelijk moeten we echter het totale pakket wegen. Waar de betrokken overheden de Hervormingsagenda Jeugd vooral zien als een set 'beleidsintenties', hebben wij behoefte aan concrete afspraken, die ons het vertrouwen geven dat we de komende jaren samen serieuze stappen kunnen zetten in het verbeteren van de hulp aan kwetsbare kinderen en gezinnen.

De ervaringen van de afgelopen jaren en het almaar uitblijven van de Hervormingsagenda Jeugd stellen dit vertrouwen op de proef. Wij willen dolgraag aan de slag met een Hervormingsagenda Jeugd die leidt tot een beter werkend stelsel, merkbaar voor jongeren, gezinnen en professionals.

We weten ook dat dit heel wat van ons zal vragen en dat er hoge eisen gesteld worden aan professionals, aanbieders en cliëntorganisaties. Waar mogelijk zijn we hier zelf ook al mee aan de slag gegaan. Zo hebben we elkaar vooruitlopend op de Hervormingsagenda Jeugd al gevonden in het ontwikkelen van een kwaliteitsagenda. Waar mogelijk doen we wat al kan. Maar om alle ambities waar te maken, hebben we een betrouwbare -en met elkaar samenwerkende- overheid nodig, die zorgt dat de randvoorwaarden op orde zijn en blijven. Blijft het bij goede intenties, of volgt er ook boter bij de vis?

Naast de grote problemen waar we in deze brief aandacht voor vragen, zien we op verschillende plekken in het land gelukkig ook positieve ontwikkelingen. Gemeenten die al intensiever samen gaan werken, andere vormen van bekostiging inzetten, beleid in partnerschap met aanbieders, professionals en ervaringsdeskundigen vormgeven, enzovoorts. De Hervormingsagenda Jeugd kan dit soort initiatieven enorm vooruit helpen en achterblijvende regio's dwingen om soortgelijke stappen te zetten. De lichtpuntjes die we her en der zien, ontstaan nu 'ondanks' het uitblijven van de Hervormingsagenda in plaats van 'dankzij' die agenda. Te veel jongeren, gezinnen en professionals wonen en werken in regio's waar deze lichtpuntjes ontbreken. Juist daarom is verder uitstel van de verbeterplannen funest. Wij willen overall aan de slag!

Met vriendelijke groet,

Namens de:

- *Samenwerkende cliëntorganisaties: MIND, Ieder(in), NJR*
- *Samenwerkende beroepsverenigingen Jeugd (SBJ): AJN, BPSW, BV Jong, FVB, LHV, LVVP, NIP, NVK, NVO, NVvP en V&VN*
- *Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ): Jeugdzorg Nederland, de Nederlandse ggz, Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland*

Illya Soffer, directeur Ieder(in)
 Simone Melis, adjunct-directeur MIND
 Kimberley Snijders, voorzitter NJR

Arne Popma, voorzitter van de afdeling kinder- en jeugdpsychiatrie van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP)
 Vera Naber, voorzitter sectie jeugd bij het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)

Olaf Prinsen, directeur Jeugdzorg Nederland
 Theo van Uum, directeur Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN)
 Youp van Zorge, manager de Nederlandse ggz

¹⁰ <https://www.jeugdautoriteit.nl/documenten/rapporten/2022/09/20/onderzoeksrapport-regiovisies>